

سیاستگذاران گردشگری محصور در نگرش طفیلی بودن فرهنگ

پیشرفت در گردشگری برگرفته از نوع نگاه بازیگران اصلی این حوزه به ماهیت و هویت گردشگری است. گردشگری که خود بخشی از فرهنگ است و ذاتاً مقوله‌ای فرهنگی است، برای استقرار مؤثر در نظام توسعه کشور نیاز به رویکرد سیاستی مختص دارد. اینکه بازیگران حوزه فرهنگ و اقتصاد به موضوع گردشگری چه است و اینکه حوزه سیاسی در مواجهه با چالش‌های کشور، گردشگری را فرصت یا تهدید می‌داند، عملاً کلمات هدایت این حوزه را موجب می‌شود. نقد به نحوه نظام بودجه‌نویسی حوزه فرهنگ در سال ۱۴۰۳ که در گزارش مسلسل ۱۹۵۱۱ مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی صورت گرفت، نشان داد بودجه حوزه فرهنگ به بودجه دستگاه‌های فرهنگی تقلیل یافته است و فرهنگ به عنوان طفیلی شرکت‌ها و مؤسسات دولتی شناخته می‌شود. همچنین نگاه به لایحه بودجه ۱۴۰۴ نشان می‌دهد تأکید بر ارزان‌سازی گاز بخشی محدود از صنعت گردشگری را مدنظر قرار دارد. همچنین توسعه گردشگری نیز به اعتبارات سایر شرکت‌های دولتی وابسته شده است. این یعنی برش‌های توسعه سالانه کشور در این حوزه به بین‌بخشی بودن و هم‌افزایی حوزه فرهنگ کم توجه است و اساساً فرهنگ قرار است توسط دستگاه‌های درآمدزا یا اعتبارگیر، بر دوش کشیده شود نه اینکه بخشی از ترقی یا محوری از تحولات باشد. عملاً حتی فرهنگ به عنوان کالا هم مصرف نشده است، بلکه به عنوان «نیازمند» به تعدادی «دستگاه‌های فرهنگی» با استفاده از تنفس مصنوعی سرپا مانده است. از پیامدهای این وضعیت نیز می‌توان به مقاومت دستگاه‌های اجرایی در اختصاص سهم‌های تعریف‌شده به فرهنگ و توسعه غیراندام‌وار حوزه‌های فوق اشاره کرد.

به برنامه هفتم پیشرفت که می‌نگریم، حوزه گردشگری دارای فصل مجزای ۱۷ است. اهم موارد این فصل را می‌توان در چند عبارت خلاصه کرد: معافیت‌های مالیاتی، مجوزهای وارداتی، کاربری‌های ترکیبی و افزایش کمی گردشگران ورودی مذهبی که به نظر از مسئله‌شناسی منسجمی نسبت به گردشگری کشور به دست نیامده است. اینها بیش از آنکه مسئله کانونی گردشگری کشور برای پنج سال آینده باشند، اقدامات قابل انجام دستگاه‌های اجرایی در قالب رویه‌ها و طرح‌های اجرایی است. بازخوانی معکوس از برنامه و برش‌های سالانه آن می‌گوید که گردشگری همچنان به عنوان فرصتی برای اقتصاد درون‌زا و ارزش‌آفرین دیده نمی‌شود و سیاستگذاران به دلایلی چون لزوم سرمایه‌گذاری‌های حمایتی سنگین دولتی و عدم آمادگی نسبت به تسهیلگری برای استفاده از ظرفیت‌های بخش خصوصی و مردمی، به این حوزه ورود نکرده‌اند. تازمانی که سیاستگذاران گردشگری محصور در نگرش طفیلی بودن حوزه فرهنگ و تقلیل جایگاه فرهنگ به دستگاه‌های اجرایی حوزه فرهنگ باشد، بایستی منتظر جرقه‌های معجزه‌واری بود که به استمرار آن‌ها امیدی نیست. مهمترین گلوگاه برای تغییر ریل در این حوزه، خواسته شدن گردشگری و نهادینه‌سازی ذهنی آن برای سیاستگذاران است.

سعید شفیعا

مدیر گروه میراث فرهنگی و گردشگری مرکز پژوهش‌های

مجلس شورای اسلامی

saeedoshafia@gmail.com

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

COPYRIGHTS

Copyright for this article is retained by the authors with publication rights granted to Manzar journal. This is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

نحوه ارجاع به این مقاله

شفیعا، سعید. (۱۴۰۴). سیاستگذاران گردشگری محصور در نگرش طفیلی بودن فرهنگ. گردشگری فرهنگ، ۶(۲۰)، ۳.

DOI: 10.22034/TOC.2025.219608

URL: https://www.toc-sj.com/article_219608.html

